

Культура мовлення як важлива складова загальної культури особистості

Вступ. Важливою рисою ерудованої, всебічно розвиненої людини є висока мовленнєва культура. Культура мовлення як невід'ємна складова загальної культури особистості – один із найважливіших показників освіченості та цивілізованості суспільства.

Матеріали та методи. У дослідженні використано описовий метод.

Результати. Культура мовлення передбачає досить високий рівень загальної культури, любов до мови, культуру спілкування. Процес опанування мови та її культури пов'язаний зі здобуттям навичок правильно розмовляти й писати, точно висловлювати свою думку, активно використовувати мовні знання, грамотно застосовувати їх на практиці. Питання культури мовлення було предметом дослідження провідних вітчизняних учених, зокрема В.О. Александрова, В.С. Єгорова, М.А. Жовтобрюх, М.І. Пентиліук, О.Б. Ткаченко, Н.Б. Кривець та ін. Однак, незважаючи на спроби науковців дослідити культуру мови, мовлення нашого суспільства, усе ж залишається проблемним питання чистоти мови та мовлення. Рівень культури мовлення – високий, середній чи низький – залежить від рівня загальної культури, тобто соціально-комунікативних норм поведінки. Найпоширеніші мовленнєві помилки [1, с. 8]: – порушення логіки викладу змісту; – збіднений арсенал лексики і стилістичних прийомів: вживаються однотипні вирази, дуже рідко – епітети, метафори, порівняння та інші виразні засоби мови, абітурієнти майже не знають значення фразеологізмів; – невміння правильно узгоджувати за змістом слова (числівники з іменниками) тощо; – студенти майже не володіють нормами наукового мовлення (наукового стилю), через що науковому керівникові доводиться виконувати функцію редактора студентських робіт. Високий рівень мовної культури – невід'ємна риса культурної людини. Удосконалювати своє мовлення – завдання кожного. Для цього потрібно стежити за своєю мовою, щоб не допускати помилок у вимові, у вживанні форм слів, у побудові речень. Потрібно постійно збагачувати свій словниковий запас, вчитися відчувати співрозмовника, вміти добирати найбільш точні для кожного випадку слова та конструкції. М.В. Філіпчук зазначає, що на процес формування мовної особистості впливають як певні індивідуальні особливості мовця, так і зовнішні умови. В українських реаліях найбільш потужним чинником, який визначає мовну особистість, є білінгвізм. Білінгвізм – реальна соціально-мовна ситуація, сутність якої полягає у співіснуванні і взаємодії двох мов у межах одного мовного колективу. Білінгвізмом можна назвати також специфічний стан суспільного життя, при якому спостерігається і є визнаним факт функціонування й співіснування двох мов у межах однієї держави [3]. Правильно й чисто говорити рідною мовою може кожний. Це не є перевагою вчених-лінгвістів, письменників або вчителів-мовників. Це не тільки ознака, а й обов'язок кожної культурної людини. Культурними у нас мусять бути всі, незалежно

від того, працює людина розумово чи фізично. Плекати культуру мовлення – обов’язок кожного [2, с. 143] Як тут не згадати пророчі слова давньогрецького мислителя Сократа, який жив у IV ст. до н. е.: «Заговори, щоб я тебе побачив». Ефективність мовлення багато в чому залежить від доречно, на своєму місці вжитого слова. Слів у нашій мові багато, вони вступають між собою в синонімічні, омонімічні, антонімічні й паронімічні відношення; є серед них слова нейтральні й образні, емоційно забарвлені, слова полісемічні та моносемічні; розрізняються слова загальнолітературні і спеціальні, термінологічні, загальнонародні та діалектичні, книжні і розмовні, архаїзми і неологізми, вживані в прямому і переносному значеннях і т. д. Учень ще в стінах середньої школи має опанувати основні словесні скарби рідної мови і навчитись раціонально їх використовувати [2, с. 143].

Висновки. Сьогодні проблема культури мовлення є надзвичайно актуальною, саме тому її вирішення має залежати як від людей, так і від держави. Досконале володіння мовою є важливим компонентом загальної культури особистості, що сприяє грамотній підготовці фахівців у різних сферах, оскільки саме творче використання засобів мовлення повною мірою проявляє професійні обдарування особистості, сприяє її самотворенню та самовираженню.

Література.

1. Александрова В.О. Мовленнєва культура сучасної молоді . Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2013. № 8 (ч. 2). С. 7–11.
2. Козинець І.І. Культура мовлення як показник загальної культури особистості Вісник дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2015. № 2 (10) С. 141–145.
3. Філіпчук М.В. Культура мовлення в умовах білінгвізму. Чернівці: Буковинський державний фінансово-економічний університет, 2012. 3 с.